

MISIE

3

2015

BOLÍVIA

DÍA DE PATRIA
DEŇ VLASTI

Život
v komunitách

SITUÁCIA
NA CESTÁCH

OPRAV
MOJU CIRKEV

Ako som
takmer
stratil hlas

Výlet
DO SAN ANTONIA

DÍA DE PATRIA DEŇ VLASTI

Každý rok 6. augusta veľkolepo slávia v Bolívii „Deň vlasti“. Vyzeralo to, akoby sme sa preniesli v čase o 30. rokov späť. Prečo? Centrom osláv bol pochod mestom, ktorý sa podobal na prvomájové sprievody z čias komunizmu.

To, že sa blíži nejaký významný sviatok, sme mohli vnímať už mesiac dopredu. V kolégiu, vedľa konventu, kde bývame, takmer každý deň nacvičovali študenti bubnovanie, fanfáry a pochodovanie. Ich kakofo-nické tóny sa nám dostávali hlboko pod kožu.

Oslavy začali „vigíliou“ v predvečer sviatku. Po zotmení vymaširovali na hlavné námestie pred katedrálou

prvé skupiny detí a študentov. Väčšina z nich niesla lampióny v podobe päťcípnych hviezd obrátených naopak, ako majú satanisti. Naše zmätené pocity po chvíli upokojilo zistenie, že je to z úplne z praktických dôvodov. V takejto pozícii sú hviezdy otočené dohora najširšou časťou. Tá je otvorená, aby sa dnu mohla vložiť malá sviečka a aby malo kadiaľ unikať teplo.

Niektorí žiaci niesli makety lietadla. Mažoretky zasa pochodovali s palicami, s ktorými jednoliato točili v rytme bubnov. Program potom pokračoval pred tribúnou. Vrámci neho vystúpilo niekoľko tanečných skupín v krojoch, niektoré aj s pôvodnou indiánskou hudbou.

Deň vlasti začal ráno o ôsmej hodine sv. omšou v katedrále. V prvých laviciach sedeli predstavitelia mesta a profesori škôl, ktorí boli prepásaní farebnými stuhami. Za nimi boli študenti v rovnošatách. Štyria z nich stáli vpredu s pestro vyšívanými zástavami svojich škôl.

Po sv. omši sa park pred katedrálou zaplnil pestrofarebným davom, pripraveným na slávnostný pochod. Prítomných bolo snád' aj pätnásť tisíc ľudí. Niektorí sa chystali v bočných uličkách, iní grilovali mäso, ďalší predávali občerstvenie alebo stáli ako diváci. Teplota tohto jarného dňa sa vyšplhala až na 35. stupňov.

Slávnostné zhromaždenie začalo vystúpením hudobno-tanečných skupín a recitujúcich detí, ktoré zaklíncovali vystúpenia rečníkov, sprevádzané skandovaním na oslavu Bolívie. V mysli sa mi vynorili prvomajové sprievody a oslavné reči komunistických predákov. Potom sa začal samotný sprievod.

Možno sa pýtate, prečo sa tohto pochodu zúčastnilo toľko ľudí? V Bolívii je aj napriek šesťdesiatpercentnej chudobe a mnohým problémom veľmi silná národná hrdosť, ktorá nám, Slovákom, neraz chýba.

Jednotlivé skupiny pochodujúcich sa zoradovali pri radnici. Keď prechádzali popred tribúnu, moderátor ich predstavoval a ďakoval im za ich prácu pre mesto. Na čele sprievodu išli predstavitelia mesta, politiky, profesori a iné dôležité autority. Za nimi išli potom ďalšie skupiny. Žiaci podľa škôl, zamestnanci podľa firiem až po dôchodcov a spolky.

Mnohí boli pestrofarebne vyobliekaní, v rukách mali bolívijské vlajky alebo zástavy svojho podniku, združenia či školy. Vojaci mali tváre pomalované národnými farbami. Všetkých skupín bolo dohromady viac ako päťdesiat. Takisto boli zastúpené aj komunity v okruhu 100 km.

My s otcom Jánom sme pochodovali vrámci farskej skupiny. Šéf dielní vikariátu nám ukázal krok a rytmus pochodu. Pripadal som si ako tučniak na pláži. Ale túžba vyjadriť spolupatričnosť domácim bola silnejšia ako ostych.

Pochopil som, že ak si nevieme vážiť svoju krajinu a jej bohatstvo, nevieme ho dobre využiť a nie sme zaň vďační Bohu. Preto si myslím, že táto malá škola patriotizmu v Bolívii stála za to.

Dozvedeli sme sa, že tri farby bolívijskej zástavy znamenajú: zelená prírodu, žltá zlato (vyskytuje sa aj v našej farnosti) a prírodné bohatstvo a červená krv mučeníkov, ktorá bola preliata za získanie nezávislosti v bojoch s okolitými krajinami, najmä s Čile a Peru.

Kedysi mala Bolívia aj prístup k moru, ale potom toto územie obsadilo Čile. V súčasnosti sa prezident Evo Morales veľmi snaží o znovuzískanie strateného územia. Na túto tému upozornil pri svojej návšteve Bolívie aj samotný pápež František.

Slávnostné zhromaždenie na počesť vlasti trvalo päť hodín. Celý čas na nás pražilo horúce slnko. Pritom však nebolo vidieť, žeby bol niekto nervózny, ponáhľal sa alebo utekal domov. A to niektorí boli z osád vzdialených vyše sto kilometrov! Pre nás dvoch to bola skôr obeta. Ale túžba priblížiť sa miestnym ľuďom zvíťazila nad našou únavou.

Život v komunitách

Ľudia na vidieku žijú roztrúsení po pralesi v početných komunitách. V našom vikariáte je ich približne 40. Tento počet nie je ustálený, pretože vplyvom prisťahovalectva vznikajú ďalšie. Najstaršia komunita Palmarito má okolo sto rokov a Bella Vista iba šesť.

Mnoho ľudí prichádza z vrchov Altiplana, kde žili v nadmorských výškach do 5000 metrov nad morom, kde sa neurodí veľa plodín. A tak prichádzajú do nížin, aby mohli pestovať rôzne plodiny alebo chovať dobytok.

Ak niekoľko rodín požiada na mestskom úrade v Concepción o pôdu, ten im prideli istú časť pralesa, vzdialenú niekedy aj viac ako sto kilometrov. Les alebo pole, ktoré vyklčujú a obrábajú, nepatrí jednotlivcom, ale celej komunite.

Všetci pracujú a starajú sa o spoločný majetok, dobytok a pôdu, ktorej plody si potom podelia a spotrebujú pre seba alebo časť predajú v meste.

Život komunity sa netýka iba práce. Svadba, krstiny, pohreb, odpust alebo iná slávnosť sú záležitosťou celého spoločenstva.

Každá komunita má jedného alebo viacerých lídrov, ktorí sú prirodzenou autoritou pre všetkých členov. Lídri sú prevažne aj katechétmi a ich úlohou je organizovať pracovný, sociálny aj duchovný život, pripravovať snúbencov na sviatosť manželstva, rodičov na krst detí, viesť bohoslužby slova a pochovávať. Viaceré z komunít už majú aj svoju kaplnku.

Raz sme viezli do mesta niekoľkých ľudí z komunity. Jeden starší pán niesol so sebou polovicu vreca ryže. Povedal, že to predá za dvesto bolivianos a to mu musí vystačiť na celý mesiac. To je necelých 38 eur. Keď k tomu prirátame ich biedny dôchodok, celková suma na živobytie na mesiac aj tak nepresiahne hodnotu sto eur.

Napriek tejto veľkej chudobe neviem o tom, že by tu niekto zomieral od hladu. Vrámci komunity sa jedni o druhých navzájom postarajú. Keď prídu do Concepción na nákupy, predajú svoje plodiny, do lekára alebo niečo vybaviť, každá komunita má v meste svoj dom, v ktorom môžu prenocovať. Je tam aj malá kuchyňa na prípravu jedla.

Pozorujúc chudobných ľudí v komunitách nás prechádza chuť sťažovať sa a zároveň rastie túžba ďakovať Bohu za to, čo máme. Naozaj to na Slovensku nie je až také zlé!

SITUÁCIA NA CESTÁCH

Cestovanie je v Bolívii veľmi náročné a nebezpečné. S výnimkou najväčších miest tu prakticky nie sú žiadne značky a z pravidiel sa ako-tak dodržiava iba jazda vo svojom pruhu a svietenie v noci.

Prednosť má ten najrýchlejší alebo ten, kto trúbi. Veľa ľudí tu jazdí na lacných motorkách z Číny. Nikto však nenosí prilbu. Donedávna sa tu vodičský preukaz dal pomerne ľahko kúpiť bez skúšok.

V Santa Cruz nám dupkom stáli vlasy, keď sme videli prebehávať ľudí cez preplnenú šesťprúdovku. Niektorí to zvládli skutočne len „o chlpe“. Cez dvojitzú plnú stredovú čiaru (pokiaľ niekde je) sa obieha asi tak, ako u nás cez prerušovanú.

Na semaforoch sa neraz uplatňuje Einsteinova teória relativity a kruhové objazdy si motokári skracujú jazdou v protismere. To, že ste sa ocitli na kruhovom objaze, vôbec neznamená, že máte prednosť.

V Santa Cruz sme sa stretli ešte s iným extrémom. Na križovatkách pri semaforoch chodia pomedzi autá pouliční predavači, klauni alebo zobrajúci ľudia. Jeden z vozičkárov sa postavil do stredu jazdného pruhu a neodíšiel z neho, kým mu šoféri nedali nejakú almužnu.

Nie je výnimkou vidieť na motorke šesťčlennú rodinu, ako

vám s úsmevom vbehne pred auto. Preto sa niet čo čudovať, že cesty lemujú mnohé pomníky tých, ktorí za tento chaos na cestách doplatili svojím životom.

Jedným z prvých pohrebov, ktoré sme tu mali, bola tragická nehoda iba šestnásťročného chlapca, ktorý v rýchlosti nevybral zákrutu a narazil do stĺpa.

Aby ste si vedeli predstaviť miestne komunikácie, tak situácia je asi taká, ako keby na Slovensku existovali iba tri asfaltové cesty. Jedna z Bratislavy do Košíc cez Žilinu, druhá z Bratislavy cez Nitru a Rožňavu do Košíc a tretia (vo výstavbe) z Ružomberka do Zvolena. Všetky ostatné cesty sú poľné cesty, bez asfaltu. Mosty na nich sú z drevených dosák, neraz iba na šírku auta. Niektoré plytšie potoky mosty ani nemajú.

Možno sa vám zdá, že auto, na ktorom jazdíme, vyzerá luxusne. Na tunajšie pomery to nie je luxus, ale nutnosť. S menšími autami by sme tu po pár kilometroch skončili. A zostať visieť v noci niekde v pralese, prípadne v čase dažďa, nie je žiadna maličkosť.

Mohutný predný nárazník na našom aute vôbec nie je módnym doplnkom. Naš predchodca ho dal namontovať po tom, čo do neho dvakrát narazil opitý vodič. Aj nám sa už osvedčil. Pri jednej z ciest nám vbehla do cesty splašená krava. Keby že do nej narazíme, škody na aute by boli doslova nekresťanské.

Našťastie to naša „akrobatka“ stihla. Ale vymstilo sa jej to na druhej strane, kde v rýchlosti narazila do ostatého oplotenia, ponad ktoré urobila odvážne „salto mortale“. Jej pád na chrbát hore nohami bol taký komický, že sme sa nemohli ubrániť smiechu. Veď niečo podobné tak ľahko neuvidíte ani v cirkuse.

Okrem kráv tu môžu vbehnúť do cesty aj iné zvieratá, najmä psy, ktorých flegmatický prístup nás riadne vytáča. A tak sa cesta mestom neraz podobá slalomu okolo ležiacich psov. V pralese to môže byť pre zmenu aj malý jašter - leguán. Jedného, už po zrážke s autom, sme našli ležať pri ceste do našich komunit.

Akciu navrhli naše kórejské sestry. Vraj ideme do dedinky, v ktorej pôsobia ich traja rodáci. Naložili sme asi dvanásť mladých do dvoch áut a vyrazili. To sme ešte netušili, čo všetko nás cestou čaká.

Auto so sestričkami a polovicou mladých šoféroval líder z našej zóny Don Mauro. Asi najlepší znalec tunajších komunít. No nielen tých. Aj miestnych komunikácií. Ešte dobre, že nenesieme zubné protézky, lebo pri jeho rýchlosti a stave pralesných ciest by sme ich boli asi potratili.

vavých baníkov po šichte ako turistov. A tak sa radšej natlačili dovnútra, lebo po sto kilometroch cesty, ktorá nás ešte čakala, by sme ich hádam ani nespoznali.

Vďaka Bohu sme dorazili šťastne do cieľa. To samozrejme ešte nebol koniec dobrodružstva. Mal som si spomenúť na starú múdrosť horolezcov, ktorí hovoria, že najviac nešťastí sa stáva nie pri výstupe na vrchol, ale počas zostupu.

Program vo farnosti San Antonio bol pestrý. Najprv sme sa občerstvili po náročnej ceste. Nasledovalo predstavenie domácich i hostí a niekoľko dynamík na zblíženie. Potom sme sa presunuli na multifunkčné ihrisko. Tam si obidve skupiny zmerali sily vo futbale.

To však nebolo všetko. Ich auto (samozrejme aj naše) zanechávalo miestami taký kúdel prachu, že sme si pripadali ako Izraeliti na púšti, ktorých cez deň viedol oblačný stĺp. V jeho tieni sme nemali ani potuchu, aké diery alebo prekážky sú pred nami na ceste.

Skupina mladých, ktorí sedeli vzadu na korbě, už po krátkom čase pripomínala viac usmie-

Prvýkrát som videl hrať futbal v šlapkách, lodičkách alebo naboso.

Počas zápasu padlo niekoľko výhražok v zmysle, že kto prehrá, nedostane obed, ale keďže vieme, čo slušnosť káže, nechali sme vyhrať domácich. My sme sa uspokojili s druhým miestom. Zrejme náš úmysel pochopili alebo od radosti zabudli na staré sľuby, a tak sa nakoniec každému ušlo chutné kurča s ry-

žou. Ešte dobre, že to nebol jaguár, ktorého nádherná koža visela na stene fary.

Po dobrom obede sme sa autami presunuli k vodnej nádrži za dedinou, kde si schladili hlavy obidve skupiny súťažiacich. My, misionári, sme sa z dermatologicko-bezpečnostných dôvodov tohto dobrodenia radšej vzdali.

Počas návratu domov sme sa už Maura nesnažili dobehnúť. Zvírený prach spôsoboval, že viditeľnosť na ceste sa približovala hustej hmle. V jednej chvíli sme prešli zrejme nejakú väčšiu dieru, pretože auto zarinčalo ako kopa starého šrotu. Trvalo ešte hodnú chvíľu, kým sme

si uvedomili, že masívny nárazník vpredu na pravej strane zmizol za kapotou. Prudký náraz ho odtrhol. Ak by sme pokračovali ďalej, odlomil by sa aj na druhej strane. V aute sme nenašli nič, len kus starého drôtu, ktorým sme nárazník provizórne upevnili. S vierou, že vydrží, sme pokračovali ďalej.

Don Mauro si nič nevšimol a upaloval ďalej. Po takmer troch hodinách sme sa, vďaka Bohu, dostali šťastne domov. Príbeh však ešte pokračoval na druhý deň, pretože kým sme zohnali elektródy a zvárača, ubehla takmer polovica dňa.

OPRAV MOJU CIRKEV

Tieto slová zazneli v duši sv. Františka počas zjavenia, ktoré mal v schátralom kostolíku sv. Damiána neďaleko Assisi. František sa hneď pustil do opravy ruín. Počas prác

pochopil, že Pán Boh myslel nielen na budovu z kameňa, ale predovšetkým na Cirkev, pretože v taliančine ale aj v španielčine sa pre Cirkev a kostol používa to isté slovo.

ná omietka na ľavej stene. Na náš európsky vkus to bolo až nedôstojné Božieho chrámu. A tak sme sa čoskoro pustili do maľovania vnútorných i vonkajších omietok ako aj dvoch drevených krížov v okolí kostola. Veď kostol je symbol nás, veriacich, ktorí máme byť čistým príbytkom „Ducha Svätého.“

Keď sme prvý krát prišli do kaplnky Panny Márie, pomocnice kresťanov, v Zóne 5, prvé, čo našu pozornosť upútalo, bola špinavá, zaprášená a popraska-

To, čo nás najviac mrzí, je, že kaplnka ešte stále nemá bohotánok. Rozprávali sme na túto tému s vedúcim biskupských stolárov. Prisľúbil nám pomoc.

Našou úlohou je nájsť spôsob, ktorým by sa mohli zapojiť do zbierky aj farníci. Aby si to viac vážili a nezvykali si dostávať všetko zadarmo.

Na rozdiel od Slovenska, nie je tu zvykom vyhlasovať finančné zbierky. Ľudia prispievajú skôr vtedy, keď farnosť zorganizuje predaj nejakých suvenírov, výrobkov alebo potravín. Podobným spôsobom by sme chceli získať prostriedky aj na nový kríž pred kostolom.

Tieto účelové zbierky samozrejme nepokryjú všetky náklady, ale je dôležité, aby ľudia cítili spoluzodpovednosť za farnosť a naučili sa prinášať obety.

Na tomto mieste sa chceme poďakovať všetkým Vám, ktorí nás sprevádzate svojimi modlitbami, obetami, povzbudzeniami alebo finančnými príspevkami.

Uisťujeme Vás, že aj my na Vás pamätáme v modlitbách a pri sv. omšiach.

Váš postoj nám pomáha necítiť sa osamelí v tomto ďalekom svete a lepšie vnímať Božiu prozreteľnosť.

Ako som takmer stratil hlas

Deň Nanebovzatia Panny Márie je pre mnohé komunity veľkou slávnosťou, najmä pre tých, ktorí pochádzajú z hôr Altiplana. Spôsob, akým ho slávia, je však od toho nášho veľmi odlišný.

V našej zóne boli fiesty v troch komunitách. V homílii som hovoril, že Panna Mária bola vzatá do neba nielen s telom a dušou, ale aj so všetkým, čo mala vo svojom srdci. A čo má matka vo svojom srdci? Predovšetkým svoje deti, ich starosti, potreby, problémy a choroby. Preto sa nanebovzatá Panna Mária, podobne ako naši anjeli, ale s väčšou autoritou, prihovára za nás pred Božím trónom. Tak, ako kedysi v Káne Galilejskej.

Spomenul som prípad muža, za ktorého som sa raz modlil. Počas toho spadol na zem a zvíjal sa ako had. Porozhádzoval veci, ktoré mal pri sebe a roztrhal ruženec.

Videl som, že je tu čosi viac, než len človek, ktorý leží na zemi. Ale keďže som nevedel, čo mám robiť, začal som sa

modliť k Panne Márii: „Mamka, neviem, čo mám robiť a nemám autoritu, akú máš Ty. Prikáž zlému duchu, aby odišiel.“ A veľakrát som s dôverou opakoval: „Mamka, pomôž.“

Po chvíli začal dotyčný dýchať pokojnejšie, prestal sa zvíjať a vystrájať. Keď potom otvoril oči, vôbec nevedel, čo sa

s ním počas modlitby dialo. Tvár mal rozjasnenú a povedal, že sa cíti, akoby mu obrovský ťažký kameň spadol zo srdca.

Preto som počas procesií v našich komunitách po sv. omšiach predniesol na štyroch zastaveniach modlitby v Ježišom mene a na príhovor Panny Márie za oslobodenie od všetkých ziel, chorôb a diabolských vplyvov, ktoré ľudí spútavajú. Najmä preto, že mnohí navštevujú čarodejníkov a miešajú do zbožnosti pohanske prvky. Podobne ako žena z Altiplana, na vedľajšom obrázku, ktorá leje čiču okolo sochy Panny Márie. Niektorí liali aj pivo. Je to spôsob, ktorým si v pôvodnom prostredí ucievali Pacha mamu - matku Zem.

Večer po slávnostiach som takmer stratil hlas. Ešte nikdy som to nezažil v takej miere. Uvedomil som si, že nielen Pán Boh, ale aj náš nepriateľ zobral modlitby za oslobodenie vážne.

Procesia na Nanebovzatie Panny Márie.

Požehňavanie áut.

Banánové plantáže v pralese.

Západy slnka sú tu skutočne nádherné.

Najbezpečnejší dopravný prostriedok.

Mládež počas výletu v Las Piedras.

Osvieženie počas cesty do San Ignacio.

Miništrantka pri službe v komunite.

Milí naši priatelia! Ak by ste vnímali, že chcete podporiť misijnú činnosť, pastoračiu alebo chudobných vo farnosti Concepción, kde pôsobíme, môžete tak urobiť prostredníctvom bankových účtov: 0320652630/0900 (Pavol H.) alebo: 0522512863/0900 (Ján P.).